

Skattskyldighet till avkastningsskatt i samband
med vissa överlåtelser och överföringar av
försäkringsavtal

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning	1
2	Sammanfattning	2
3	Lagförslag	3
3.1	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	3
3.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.....	4
4	Skattskyldighet till avkastningsskatt i samband med vissa beståndsöverlåtelser m.m.....	5
4.1	Bakgrund.....	5
4.2	Gällande rätt, avkastningsskatt	7
4.3	Avkastningsskatt efter beståndsöverlåtelse m.m. av vissa försäkringsavtal.....	8
5	Konsekvensanalys.....	12
5.1	Offentligfinansiella effekter.....	12
5.2	Konsekvenser för enskilda och försäkringsföretag.....	12
5.3	Konsekvenser för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna	13
6	Författningskommentarer.....	14
6.1	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) .	14
6.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.....	14

2 Sammanfattning

I promemorian lämnas förslag till ändring av övergångsbestämmelser till ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229) och lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel. Ändringarna syftar till att förhindra att beskattningen med avkastningsskatt förändras i samband med överlåtelse eller överföring av vissa försäkringsavtal som ingåtts före den 2 februari 2007. Enligt dagens regler gäller att s.k. kapitalpensionsförsäkringar som tecknats före den 2 februari 2007 och försäkringar som tidigare beskattats med premieskatt som tecknats före den 1 januari 1997 beskattas lägre än om de vanliga reglerna för avkastningsskatt hade gällt. Dessa förmåner kan dock med dagens regler gå förlorade om de berörda försäkringsavtalen t.ex. ingår i en beståndsöverlåtelse, eftersom reglerna anger att försäkringsavtalen efter en sådan överlåtelse eller överföring ska anses ha ingåtts i samband med att de överläts eller förs över. Genom att försäkringsavtalen ska anses ha ingåtts vid tidpunkten för beståndsöverlåtelsen kommer de nämligen inte längre att uppfylla kraven på att vara tecknade före den 2 februari 2007 respektive den 1 januari 1997. För att undvika denna effekt föreslås att bestämmelserna i de aktuella övergångsbestämmelserna ska ändras så att försäkringsavtal inte ska anses ha ingåtts i samband med överlåtelse eller överföring.

3 Lagförslag

3.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹ att punkt 9 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:134) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

9.² Lagen tillämpas i fråga om *överlåtelse av ett försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 till en annan försäkringsgivare eller överföring av ett sådant försäkringsavtal från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet, om överlåtelsen eller överföringen genomförs efter den 31 december 2008. Försäkringsavtalet ska efter en sådan överlåtelse eller överföring anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. Försäkringsavtalet ska från den tidpunkten uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a §.*

Föreslagen lydelse

9. Lagen tillämpas i fråga om försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 *och som överläts till en annan försäkringsgivare eller överförs från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet, om överlåtelsen eller överföringen genomförs efter den 31 december 2008. Ett pensionsförsäkringsavtal ska efter en sådan överlåtelse eller överföring uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § från den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för försäkringsavtal som överläts eller överförs före ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2008:134.

3.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3.³ Vid en överlåtelse av försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 till en ny försäkringsgivare eller en överföring av sådana försäkringsavtal från en enhet till en annan hos försäkringsgivaren ska 2 § första stycket 7 a och 9 § sjätte och sjunde styckena tillämpas på det överlåtna eller överförda avtalet om transaktionen sker efter den 31 december 2008. *I sådana fall ska försäkringsavtalet anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över.*

Föreslagen lydelse

3. Vid en överlåtelse av försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 till en ny försäkringsgivare eller en överföring av sådana försäkringsavtal från en enhet till en annan hos försäkringsgivaren ska 2 § första stycket 7 a och 9 § sjätte och sjunde styckena tillämpas på det överlåtna eller överförda avtalet om transaktionen sker efter den 31 december 2008.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för försäkringsavtal som överlåts eller överförs före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2008:136.

4 Skattskyldighet till avkastningsskatt i samband med vissa beståndsöverlåtelse m.m.

4.1 Bakgrund

I 2 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, förkortad AvPL, anges vilka som är skattskyldiga till avkastningsskatt. Det rör sig bl.a. om vissa livförsäkringsföretag samt obegränsat skattskyldiga som innehar eller har innehåft pensionsförsäkring eller kapitalförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige.

Livförsäkringar är enligt inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, antingen pensions- eller kapitalförsäkringar. Beskattningen av pensionsförsäkringar och kapitalförsäkringar skiljer sig åt i vissa delar. Exempelvis så beskattas enligt 9 § AvPL kapitalförsäkringar med en högre skattesats än pensionsförsäkringar, 30 procent i stället för 15 procent. Till och med den 1 februari 2007 var det möjligt att teckna s.k. kapitalpensionsförsäkringar. EU-rätten fick till följd att vissa kapitalförsäkringar likställdes med pensionsförsäkringar när det gäller skattesatsens storlek vid beräkning av avkastningsskatt. Detta gäller kapitalförsäkringar som meddelats före den 2 februari 2007 inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som uppfyller samtliga kvalitativa krav som ställs enligt 58 kap. 4–16 §§ IL i dess lydelse före den 1 maj 2008, förutom det s.k. etableringskravet (att försäkringsrörelsen bedrivs i Sverige), för att en försäkring ska betraktas som en pensionsförsäkring. Den lägre skattesatsen vid beräkning av avkastningsskatt gäller också för vissa kapitalförsäkringar som år 2005 eller senare men före den 2 februari 2007 tecknats i försäkringsrörelse i Sverige. De försäkringar som här avses är sådana som uppfyller alla krav enligt IL i dess lydelse före den 1 maj 2008 för att vara pensionsförsäkringar men som parterna med stöd av 58 kap. 2 § andra stycket andra meningen IL bestämt ska anses som kapitalförsäkringar enligt IL. Uttrycket kapitalpensionsförsäkring omfattar både dessa försäkringar och de ovan nämnda försäkringarna som tecknats i försäkringsrörelse bedriven i utlandet. Kapitalpensionsförsäkringar är således kapitalförsäkringar men likställdes med pensionsförsäkringar i 9 § AvPL vilket medförde att dessa skulle beskattas med den lägre skattesats som gäller för pensionsförsäkringar. När särreglerna för kapitalpensionsförsäkringar togs bort angavs i övergångsbestämmelser till lagändringen, punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i AvPL, att avtal om kapitalpensionsförsäkring som ingåtts senast den 1 februari 2007 även efter ikraftträdandet skulle likställas med pensionsförsäkring vid tillämpning av 9 § AvPL.

För att upprätthålla neutraliteten i beskattningen mellan svenska och utländska försäkringar infördes i samband med 1990 års skattereform en skatt på premier betalda av den som är bosatt i Sverige för kapitalförsäkringar och andra personförsäkringar som meddelats i en försäkringsverksamhet i utlandet. Bestämmelserna om premieskatt för utländska kapitalförsäkringar slopades vid utgången av 1996 och ersattes från och med den 1 januari 1997 med avkastningsskatt på motsvarande sätt som gäller för svenska kapitalförsäkringar (prop. 1995/96:231 s. 48). I samband med att bestämmelserna om premieskatt slopades infördes bestämmelser som innebär

att i fråga om försäkringsavtal som ingåtts före den 1 januari 1997 ska endast den del av försäkringens värde beskattas med avkastningsskatt som överstiger värdet vid den tidpunkten, med tillägg för en årligen beräknad värdestegring. Bestämmelserna infördes för att förhindra dubbelbeskattning av det sparande som redan beskattats med premieskatt och återfinns i dag i 3 a § åttonde stycket AvPL.

I samband med lagändringar som trädde i kraft den 1 maj 2008 (prop. 2007/08:55, bet. 2007/08:SkU24, rskr. 2007/08:155, SFS 2008:134 och 2008:136), och som bl.a. innebar att pensionsförsäkring under vissa omständigheter även kan meddelas i en försäkringsrörelse utan fast driftsställe i Sverige och att särreglerna för kapitalpensionsförsäkring slopades, infördes vissa övergångsbestämmelser. I punkt 9 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:134) om ändring i IL angavs att lagen tillämpas i fråga om överlåtelse av ett försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 till en annan försäkringsgivare eller överföring av ett sådant försäkringsavtal från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet, om överlåtelsen eller överföringen genomförs efter den 31 december 2008. I samma punkt angavs vidare att försäkringsavtalet efter en sådan överlåtelse eller överföring ska anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över, samt att försäkringsavtalet från den tidpunkten ska uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § IL. Motsvarande övergångsbestämmelser infördes i AvPL. I punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i AvPL angavs att vid en överlåtelse av försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 till en ny försäkringsgivare eller en överföring av sådana försäkringsavtal från en enhet till en annan hos försäkringsgivaren så ska de bestämmelser i 2 § första stycket 7 a och 9 § sjätte och sjunde styckena AvPL, som infördes i samband med de aktuella lagändringarna, tillämpas på det överlåtna eller överförda avtalet om transaktionen sker efter den 31 december 2008. I samma punkt angavs vidare att i sådana fall ska försäkringsavtalet anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över.

De aktuella övergångsbestämmelserna till såväl IL som AvPL innebär således att när en överlåtelse eller överföring genomförs av försäkringsavtal tecknade före den 2 februari 2007 ska det överförda eller överlåtna försäkringsavtalet därefter anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. Bestämmelserna omfattar alla typer av överlåtelser och överföringar av försäkringsavtal. Det kan t.ex. röra sig om en beståndsöverlåtelse från en försäkringsgivare till en annan, eller om överlåtelse av försäkringsavtal i samband med exempelvis en fusion. Det kan vidare röra sig om överlåtelse av ett enskilt försäkringsavtal till en annan försäkringsgivare (jfr. Appelloff, Den nya lagen om försäkringsrörelse, s. 415).

Som nämnts ovan kräver övergångsbestämmelserna avseende kapitalpensionsförsäkringar att det rör sig om ett försäkringsavtal som ingåtts senast den 1 februari 2007 för att det ska likställas med pensionsförsäkring vid tillämpning av 9 § AvPL även efter att särreglerna för kapitalpensionsförsäkringar slopats. För försäkringar som tidigare beskattats med premieskatt, och där försäkringens värde den 1 januari 1997 enligt 3 a § åttonde stycket AvPL undantas från beskattning med avkastningsskatt, gäller

på liknande sätt att försäkringsavtalet måste ha ingåtts före den 1 januari 1997 för att undantaget ska bli tillämpligt. Om sådana försäkringsavtal överlåts eller överförs på ett sådant sätt att avtalen ska anses ha ingåtts i samband med överlåtelsen eller överföringen innebär det att försäkringsavtalen inte längre uppfyller kraven på att ha tecknats före den 2 februari 2007 respektive den 1 januari 1997. Det innebär för en kapitalpensionsförsäkrings del att beskattning enligt AvPL inte längre kan ske med den lägre skattesats som gäller för pensionsförsäkring, utan försäkringen kommer att beskattas med den högre skattesats som gäller för kapitalförsäkring. För ett försäkringsavtal som tidigare beskattats med premieskatt blir effekten att hela försäkringens värde, även det belopp som tidigare beskattats med premieskatt, efter överlåtelse eller överföring kommer att beskattas med avkastningsskatt. Försäkringsavtalen kommer således efter överlåtelsen eller överföringen att skattemässigt behandlas som vanliga kapitalförsäkringar. Att dessa försäkringar kan drabbas av en hårdare beskattning till följd av t.ex. en beståndsöverlåtelse är en icke avsedd följd av de lagändringar som trädde i kraft den 1 maj 2008.

4.2 Gällande rätt, avkastningsskatt

Sparande i bland annat pensions- och kapitalförsäkringar beskattas schablonmässigt med avkastningsskatt enligt bestämmelserna i AvpL. Avkastningsskattens funktion är att beskatta den årliga avkastningen i försäkringssparandet. Syftet är att skatten ska ersätta kapitalskatten på faktisk utgående ränta, utdelning och kapitalvinst (prop. 1992/93:187, s. 166).

Skattskyldigheten ligger enligt huvudregeln på försäkringsbolagen, närmare bestämt svenska livförsäkringsföretag, utländska livförsäkringsföretag med fast driftställe i Sverige, pensionsstiftelser och utländska tjänstepensionsinstitut med fast driftställe i Sverige. Att göra utländska försäkringsgivare skattskyldiga är inte möjligt om de saknar fast driftställe i Sverige. Skattskyldigheten för utländska försäkringar ligger därför på försäkringstagaren. Obegränsat skattskyldiga i Sverige som tecknat en försäkring i ett utländskt livförsäkringsföretag är alltså skattskyldiga till avkastningsskatt. Detsamma gäller obegränsat skattskyldiga som har ingått avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut som inte har fast driftställe i Sverige.

Avkastningsskatten tas ut genom att ett särskilt beräknat skatteunderlag beskattas enligt den skattesats som gäller för den aktuella försäkringen eller det aktuella avtalet. Skatteunderlaget beräknas i två steg. Först beräknas ett kapitalunderlag. Därefter beräknas en schablonmässig avkastning på detta kapital (skatteunderlag).

För svenska livförsäkringsföretag, utländska livförsäkringsföretag med fast driftställe i Sverige, utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver med försäkringsverksamhet jämförbar tjänstepensionsverksamhet från fast driftställe i Sverige och pensionsstiftelser utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid beskattningsårets ingång efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. Utländska försäkringsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut som är skattskyldiga ska dock endast räkna med sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten. Kapitalunderlaget för skattskyldiga som innehar utländska kapital- eller pensionsförsäkringar är försäkringarnas värde vid beskattningsårets ingång. Detta värde utgörs av försäkringens försäkringstekniska återköpsvärde med tillägg för beräknad

upplupen andel i livförsäkringsrörelsens överskott. Kapitalunderlaget för skattskyldiga som ingått avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut som är jämförbart med en kapital- eller pensionsförsäkring utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension. Sedan den 1 januari 2012 gäller dessutom att värdet av de sammanlagda premier som under ett beskattningsår har betalats till kapitalförsäkring eller till avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring ska ingå i kapitalunderlaget. Premier som har betalats under den andra halvan av beskattningsåret ska dock beräknas till halva värdet.

När kapitalunderlaget är framräknat fastställs skatteunderlaget genom att kapitalunderlaget multipliceras med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. För kapitalunderlag som är hänförligt till kapitalförsäkring eller avtal om tjänstepension som är jämförligt med kapitalförsäkring fastställs dock skatteunderlag i stället genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret.

Skatteunderlaget multipliceras sedan med den skattesats som gäller i det aktuella fallet. Skatten för bl.a. pensionsförsäkring och sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med pensionsförsäkring uppgår till 15 procent av skatteunderlaget. Skatten för kapitalförsäkring och sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring är 30 procent av skatteunderlaget.

4.3 Avkastningsskatt efter beståndsöverlåtelse m.m. av vissa försäkringsavtal

Promemorians förslag: Punkt 9 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:134) om ändring i inkomstskattelagen ska ändras så att den bestämmelse tas bort som anger att ett försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007, och som överlåts till en annan försäkringsgivare eller överförs från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet, efter en sådan överlåtelse eller överföring ska anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen har förts över. En motsvarande ändring ska göras i punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. De aktuella överlåtelserna och överföringarna ska alltså inte längre få som följd att ett försäkringsavtal ska anses ha ingåtts i samband med överlåtelserna respektive överföringarna.

Dessutom ändras den bestämmelse i punkt 9 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:134) om ändring i inkomstskattelagen som anger att försäkringsavtalet ska uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § inkomstskattelagen från den tidpunkt då avtalet ska anses ha ingåtts efter en sådan överföring eller överlåtelse som regleras i punkten. Ändringen av bestämmelsen innebär att efter en sådan överlåtelse eller överföring som regleras i punkten så ska ett pensionsförsäkringsavtal uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § inkomstskattelagen från den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen har förts över.

Skälen för promemorians förslag: Som framgår av avsnitt 4.1 så innebär nu gällande övergångsbestämmelser till såväl IL som AvPL att när en överlåtelse

eller överföring genomförs av försäkringsavtal tecknade före den 2 februari 2007 så ska det överförda eller överlåtna försäkringsavtalet därefter anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. Som nämnts ovan kräver punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i AvPL avseende s.k. kapitalpensionsförsäkringar, att det rör sig om ett försäkringsavtal som ingåtts senast den 1 februari 2007 för att försäkringen ska likställas med pensionsförsäkring vid tillämpning av 9 § AvPL, och därmed beskattas med skattesatsen 15 procent även efter att särreglerna för kapitalpensionsförsäkringar slopats. För försäkringar som tidigare beskattats med premieskatt, och där försäkringens värde den 1 januari 1997 enligt 3 a § åttonde stycket AvPL undantas från beskattning med avkastningsskatt, gäller på liknande sätt att försäkringsavtalet måste ha ingåtts före den 1 januari 1997 för att undantaget ska bli tillämpligt. Att det regleras i övergångsbestämmelserna att försäkringsavtal ska anses ha ingåtts i samband med vissa beståndsöverlåtelser m.m. innebär således att de skattelättnader som de överlåtna eller överförda försäkringarna i dag åtnjuter går förlorade. Detta är en icke avsedd följd av regleringen att försäkringsavtal ska anses ha ingåtts i samband med överlåtelse eller överföring av försäkringsavtal i vissa situationer. För att inte kapitalpensionsförsäkringar och försäkringar som tidigare beskattats med premieskatt ska riskera att drabbas på detta sätt bör reglerna ändras.

Det som orsakar de problem vi nu vill undanröja är bestämmelsen att ett överfört eller överlåtet försäkringsavtal efter t.ex. en beståndsöverlåtelse ska anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. Skälet för att införa en sådan bestämmelse angavs vara att se till att det nya villkoret om kontrolluppgiftslämnande blir tillämpligt på alla nya försäkringar och alla situationer då en ny försäkringsgivare tar över ansvaret för avtalet oavsett hur försäkringen eller dess värde skapats (prop. 2007/08:55 s. 86). Det nya villkoret om kontrolluppgiftslämnande som åsyftas är kravet att försäkringsavtalet ska uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § IL, som trädde i kraft den 1 maj 2008. I 58 kap. 16 a § IL regleras att ett pensionsförsäkringsavtal ska innehålla villkor om att försäkringsgivaren ska lämna sådana kontrolluppgifter som enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) ska lämnas om pensionsförsäkring. För en försäkringsgivare som meddelar försäkring från ett fast driftställe beläget i en utländsk stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet krävs dessutom enligt samma paragraf att försäkringsgivaren för varje försäkringsavtal inkommer till Skatteverket med ett skriftligt åtagande om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkring. Att införa regler som medför att försäkringsavtal efter de aktuella beståndsöverlåtelserna m.m. måste kompletteras så att det uppfyller kraven i 58 kap. 16 a § IL, och därmed samtliga villkor för att utgöra en pensionsförsäkring, får anses rimligt. Det kan dock ifrågasättas om det är nödvändigt att föreskriva att försäkringsavtalet ska anses ha ingåtts i samband med överlåtelserna eller överföringen för att man ska kunna uppställa som krav att försäkringsavtalet från och med den tidpunkten måste kompletteras så att det uppfyller villkoren i 58 kap. 16 a § IL. Det kan vidare ifrågasättas om inte kravet uttryckligen bör begränsas till att enbart omfatta överförda eller överlåtna pensionsförsäkringsavtal, i stället för som enligt dagens regler gälla samtliga försäkringsavtal.

Ett svenskt eller utländskt försäkringsbolag kan överlåta hela eller delar av sitt försäkringsbestånd till en annan försäkringsgivare eller föra över det från en del av sin verksamhet till en annan del. En sådan överlåtelse sker normalt inte på initiativ av en enskild försäkringstagare utan som en del i en omstrukturering av ett försäkringsföretag eller överlåtelse av en hel försäkringsrörelse. En beståndsöverlåtelse är civilrättsligt närmast att jämföra med ett gäldenärsbyte och innebär att själva försäkringsavtalet förs över till en ny försäkringsgivare eller en annan enhet hos samma försäkringsgivare. En sådan överföring innebär inte att de ursprungliga avtalsvillkoren ändras, och de överförda försäkringsavtalen kvarstår även efter överföringen trots att ett gäldenärsbyte sker. Detsamma gäller vid övriga överlåtelser eller överföringar av försäkringsavtal som kan komma i fråga, t.ex. överlåtelse i samband med fusion eller överlåtelse av ett enskilt försäkringsavtal. Att nya försäkringsavtal ska anses ha ingåtts i samband med de överlåtelser och överföringar som beskrivs i de aktuella övergångsbestämmelserna är således enbart en följd av att det där föreskrivs att avtalet ska anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. Utan den bestämmelsen skulle de överlåtna eller överförda försäkringsavtalen anses bestå även efter en sådan överlåtelse eller överföring.

De beståndsöverlåtelser m.m. som nu är i fråga skiljer sig dock i viss mån från andra överlåtelser och överföringar på så sätt att de överförda eller överlåtna försäkringsavtalen, om de är pensionsförsäkringsavtal, måste kompletteras med ett nytt avtalsvillkor för att uppfylla kraven i 58 kap. 16 a § IL. Det måste därför övervägas om en sådan ändring av avtalet i sig medför att det efter överföring eller överlåtelse civilrättsligt och/eller skatterättsligt ska anses utgöra ett nytt försäkringsavtal. Mot detta talar att det inte sker någon förändring av de ursprungliga avtalsvillkoren utan enbart ett tillägg av ytterligare ett villkor. Det villkor som tillkommer är också något speciellt eftersom det är av den arten att det inte införs på avtalsparternas initiativ. Att villkoret måste införas är enbart en effekt av ett lagkrav angående lämnande av kontrolluppgifter. När bestämmelserna infördes lämnades möjlighet att under en kortare övergångsperiod komplettera vissa redan ingångna avtal enligt villkoren i 58 kap. 16 a § IL, och avtalen skulle därmed anses uppfylla de nya kraven. Att dessa försäkringsavtal kompletterades med villkor i enlighet med 58 kap. 16 a § IL medförde inte att dessa avtal skulle anses som nytecknade vid kompletteringstidpunkten, vilket talar för att samma avtalsändring i samband med t.ex. beståndsöverlåtelse inte heller borde medföra att ett nytt försäkringsavtal ska anses ha ingåtts. Det bör alltså vara fullt möjligt att uppställa som krav att ett försäkringsavtal som överförs eller överlåts, i samband med överföringen eller överlåtelserna ska kompletteras så att det därefter uppfyller villkoren i 58 kap. 16 a § IL, utan att samtidigt föreskriva att försäkringsavtalet ska anses ha ingåtts vid samma tidpunkt. En sådan förändring kan inte heller anses medföra några risker för skatteundandragande eller annat missbruk. Att samma försäkringsavtal anses kvarstå även efter en sådan beståndsöverlåtelse m.m. som är i fråga bör också medföra administrativa fördelar för inblandade försäkringsföretag, eftersom det är det normala i samband med beståndsöverlåtelse.

Punkt 9 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:134) om ändring i IL behöver således ändras. Bestämmelsen att lagen tillämpas i fråga om överlåtelse av ett försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 till en

annan försäkringsgivare eller överföring av ett sådant försäkringsavtal från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet, om överlåtelsen eller överföringen genomförs efter den 31 december 2008, ska dock kvarstå oförändrad i sak. Bestämmelsen omformuleras något i förtydligande syfte men ingen innehållsmässig förändring är avsedd. Det innebär att de lagändringar som infördes genom lagen (2008:134) om ändring i IL alltjämt ska tillämpas på sådana överlåtna eller överförda försäkringsavtal, även efter de förändringar av punkten som nu föreslås. Däremot slopas nästkommande mening i samma punkt där det anges att försäkringsavtalet efter en sådan överlåtelse eller överföring ska anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. På motsvarande sätt slopas sista meningen i punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i AvPL, som på samma sätt som i övergångsbestämmelserna till IL reglerar att vid de aktuella överlåtelserna och överföringarna så ska försäkringsavtalet anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över.

I den nuvarande regleringen i punkt 9 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:134) om ändring i IL anges att försäkringsavtalet ska uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § IL från den tidpunkt då försäkringsavtalet ska anses ha ingåtts i samband med överlåtelse eller överföring. När bestämmelsen att försäkringsavtalet ska anses ha ingåtts i samband med bl.a. beståndsöverlåtelse nu ska tas bort måste denna bestämmelse omformuleras. Bestämmelsen bör också begränsas till att enbart avse pensionsförsäkringsavtal eftersom det endast är sådana som måste uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § IL. Det ska därmed införas en bestämmelse som anger att ett pensionsförsäkringsavtal efter en sådan överlåtelse eller överföring som är i fråga ska uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § från den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över.

I punkt 10 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:134) om ändring i IL anges att vad som ovan anges i övergångsbestämmelserna beträffande försäkringsavtal i tillämpliga delar också gäller för avtal om tjänstepension. Den bestämmelsen kvarstår och ska således tillämpas på övergångsbestämmelserna även efter de ändringar som nu genomförs.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i punkt 9 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:134) om ändring i IL samt i punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i AvPL.

5 Konsekvensanalys

5.1 Offentligfinansiella effekter

Promemorians förslag syftar bl.a. till att de lättnader i beskattningen som i dag gäller för s.k. kapitalpensionsförsäkringar och försäkringar som tidigare beskattats med premieskatt inte ska gå förlorade i samband med vissa överlåtelse och överföringar av försäkringsavtal. Att så kan bli fallet är en icke avsedd följd av nu gällande övergångsbestämmelser till ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229) och lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Enligt dagens regler ska avkastningsskatt utgå med 30 procent på kapital hänförligt till ett kapitalpensionsförsäkringsavtal som överlåts eller överförs efter den 31 december 2008. Promemorians förslag innebär att avkastningsskatten ska vara densamma efter t.ex. en beståndsöverlåtelse som genomförs efter att förslagen i denna promemoria trätt i kraft som före en sådan överlåtelse, dvs. begränsas till 15 procent. För försäkringar som tidigare har beskattats med premieskatt innebär nu gällande regler att avkastningsskatt med 30 procent ska tas ut på *hela* kapitalvärdet efter en överlåtelse eller överföring som genomförts efter den 31 december 2008. Promemorians förslag innebär att om t.ex. en beståndsöverlåtelse genomförs efter att förslagen i denna promemoria trätt i kraft så ska avkastningsskatten tas ut på samma underlag efter överlåtelsen som före, dvs. bara på den del av kapitalet som överstiger kapitalvärdet 31 december 1996 med viss årlig uppräknings.

Dagens lagstiftning tycks dock framförallt ha utgjort ett hinder mot att genomföra beståndsöverlåtelser som innehåller sådana försäkringar som nu är i fråga. Nu gällande lagstiftning har därför inte resulterat i några större skattemässiga effekter. Hittills har endast framkommit uppgifter om något enstaka fall av beståndsöverlåtelse av det här aktuella slaget. Sådana överlåtelser föranleds sannolikt av ett behov av större omstruktureringar av verksamheten där beståndsöverlåtelse anses nödvändig trots de skattemässiga konsekvenserna. Det tycks således krävas mycket speciella omständigheter för att beståndsöverlåtelser av det slag som är aktuella här ska genomföras, vilket gör det rimligt att utgå från att nuvarande regler inte resulterat i några större skattemässiga effekter. Mot denna bakgrund bedöms bristerna i dagens lagstiftning inte ha fått annat än marginella skattemässiga effekter. Därför bedöms de nu föreslagna lagändringarna inte ge upphov till några nämnvärda offentligfinansiella effekter.

5.2 Konsekvenser för enskilda och försäkringsföretag

Som framgått ovan kan dagens regler få konsekvensen att de lättnader i beskattningen som gäller för s.k. kapitalpensionsförsäkringar och försäkringar som tidigare beskattats med premieskatt kan gå förlorade i samband med vissa överlåtelser eller överföringar av försäkringsavtal. Därigenom innebär de ett hinder för försäkringsföretag som önskar genomföra affärsmässigt motiverade

omstruktureringar som kräver sådana överlåtelse eller överföringar. Detta hinder påverkar även försäkringstagarna eftersom dessa gynnas av att försäkringsföretaget är så rationellt organiserat som möjligt. Genom de i denna promemoria föreslagna lagändringarna undanröjs detta hinder, och förslagen medför således förenklingar och förbättringar för såväl försäkringstagare som försäkringsföretag. För den enskilde försäkringstagaren innebär förslaget ett oförändrat skatteuttag. För försäkringsföretagen innebär förslaget ett oförändrat uppgiftslämnande eftersom kapitalpensionsförsäkringarna även i fortsättningen ska belastas med 15 procent i avkastningsskatt. Kostnaderna i detta hänseende kan därför anses vara minimala.

5.3 Konsekvenser för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Om förslaget inte genomförs innebär nu gällande regler en risk för att stora försäkringstagargrupper skulle kunna förlora de lättnader i beskattningen som de har i dag i samband med överlåtelse eller överföringar av försäkringsavtal. Om detta skulle inträffa finns risk för att vissa skattskyldiga även fortsättningsvis skulle kräva att beskattning ska ske enligt de lättnadsregler som tidigare varit tillämpliga på försäkringarna. Detta skulle kunna leda till merarbete med dessa skattskyldigas inkomstdeklarationer och ett ökat antal omprövningar och överklaganden till förvaltningsdomstol. Genom förslaget undviks denna effekt.

6 Författningskommentarer

6.1 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Övergångsbestämmelser till SFS 2008:134

Ändringen i *punkt 9* i övergångsbestämmelsen innebär att de bestämmelser tas bort som anger att försäkringsavtal efter en sådan överlåtelse eller överföring som regleras i punkten ska anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över, samt att försäkringsavtalet från den tidpunkten ska uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a §. I stället införs en bestämmelse som anger att ett pensionsförsäkringsavtal efter en sådan överlåtelse eller överföring som regleras i punkten ska uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § från den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. Bestämmelsen innebär att ett försäkringsavtal även fortsättningsvis måste uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a § efter en sådan överlåtelse eller överföring som regleras i punkten, dock utan att försäkringsavtalet ska anses ha ingåtts vid tidpunkten för överlåtelsen respektive överföringen. Bestämmelsen begränsas dock till att enbart omfatta pensionsförsäkringsavtal eftersom det enbart är sådana som måste uppfylla villkoren i 58 kap. 16 a §.

Den första meningen i punkten, som anger att lagen tillämpas i fråga om överlåtelse av ett försäkringsavtal som tecknats före den 2 februari 2007 till en annan försäkringsgivare eller överföring av ett sådant försäkringsavtal från en enhet hos försäkringsgivaren till en annan enhet om överlåtelsen eller överföringen genomförs efter den 31 december 2008, lämnas i sak oförändrad. Bestämmelsen omformuleras något i förtydligande syfte men ingen innehållsmässig förändring är avsedd. Det innebär att de lagändringar som infördes genom SFS 2008:134 ska tillämpas på sådana överlåtna eller överförda försäkringsavtal även efter de förändringar av punkten som nu görs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska dock fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Om ett försäkringsavtal överförs eller överlåts före den 1 januari 2015 så kommer således de äldre bestämmelserna att tillämpas på försäkringsavtalet.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Övergångsbestämmelser till SFS 2008:136

Ändringen i *punkt 3* i övergångsbestämmelsen innebär att den andra meningen i punkten tas bort, där det anges att försäkringsavtal efter en sådan överlåtelse eller överföring som regleras i punkten ska anses ha ingåtts vid den tidpunkt då ansvaret för försäkringen övergår på den nya försäkringsgivaren respektive när försäkringen förts över. I övrigt kvarstår bestämmelserna i punkten oförändrade.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska dock fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Om ett försäkringsavtal överförs eller överlåts före den 1 januari 2015 så kommer således de äldre bestämmelserna att tillämpas på försäkringsavtalet.